

УКРАЇНА

ОГЛЯД РЕФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

2016–2019

Спільний звіт ВООЗ та Світового банку

У 2015 році Уряд України ініціював трансформаційну реформу системи охорони здоров'я з метою поліпшення стану здоров'я населення та забезпечення фінансового захисту від надмірних витрат «з власної кишені» шляхом підвищення ефективності, модернізації застарілої системи надання послуг та поліпшення доступу до якісного медичного обслуговування. Комплексна стратегія передбачала першочергове здійснення реформи фінансування системи охорони здоров'я для того, щоб прискорити перетворення у сфері надання медичних послуг (як для окремих осіб, так і для населення), стимулювати досягнення необхідних результатів, впроваджуючи інформаційні технології в якості каталізаторів. Після розробки та затвердження стратегії урядом, парламент прийняв новий Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», який регулює фінансування системи охорони здоров'я. Також була створена Національна служба здоров'я України, щоб розпочати стратегічні закупівлі медичних послуг, визначених у гарантованому пакеті.

Протягом квітня-липня 2019 року ВООЗ та Світовий банк проводили спільну оцінку впровадження реформи фінансування системи охорони здоров'я з 2016 року з метою аналізу та підведення проміжних підсумків реформи. Відповідний візит делегацій відбувся 20-24 травня 2019 року. Спільна оцінка мала на меті задокументувати вплив реформи на визначені цілі (доступ, якість, ефективність надання медичних послуг та захист від фінансового тягаря), визначити відповідність передовим міжнародним практикам, висвітлити майбутні виклики та надати стратегічні рекомендації щодо шляхів їх подолання.

Спільна оцінка охоплювала шість напрямів: (i) виклики, пов'язані з урядуванням у сфері фінансування охорони здоров'я; (ii) оцінка змін фіскального простору, механізму збору доходів та пулінгу (об'єднання) ресурсів; (iii) оцінка перетворень на рівні первинної медичної допомоги та оцінка впровадження стратегічних закупівель медичних послуг з використанням цифрових рішень для прискорення прогресу; (iv) огляд варіантів підготовки до стратегічних закупівель послуг поза первинною медичною допомогою за участю закладів, що надають абмулаторно-поліклінічну допомогу, та лікарень; (v) прогрес у розробці чітко визначеного гарантованого пакету медичних послуг як з точки зору процесу, так і з точки зору змісту; та (vi) визначення уроків, засвоєних у процесі реформ для наступного покоління реформаторів.

У рамках проведення оцінки команда ВООЗ та Світового банку сформулювала основні висновки щодо запровадження стратегії фінансування системи охорони здоров'я за період 2016-2019 років, а також щодо майбутніх викликів та можливостей.

Висновок

#1

Дизайн реформи

Загальна структура реформи фінансування системи охорони здоров'я в Україні відповідає провідним міжнародним практикам покращення доступності, якості та ефективності медичних послуг. Якщо послідовно впроваджувати реформу далі, можна очікувати, що найближчими роками вона принесе відчутні результати у вигляді покращення показників здоров'я та зниження фінансового тягаря для населення.

Висновок

#2

Узгодження з цілями розвитку

Реформа фінансування системи охорони здоров'я добре узгоджується із загальними цілями розвитку України і, за умови її послідовної реалізації, вона також повинна принести дивіденди у вигляді поліпшення економічних результатів та забезпечення фіскальної дисципліни.

Висновок

#3

Хід виконання

Впровадження реформи фінансування системи охорони здоров'я відбувається успішно. Створено єдиного закупівельника послуг – Національну службу здоров'я України. Добре просуваються реформи, пов'язані з первинною медичною допомогою (ПМД), включаючи розробку гарантованого пакету послуг первинної медичної допомоги, перетворення центрів первинної медичної допомоги на автономні суб'єкти господарювання, запровадження оплати ПМД на основі

капітаційної ставки з вільним вибором пацієнтом свого сімейного лікаря, а також реімбурсацію вартості окремих лікарських засобів за електронним рецептом. Ухвалення парламентом закону про Державний бюджет України на 2020 рік забезпечить безперервне продовження реформ.

Висновок

#4

Фактори успіху

Однією з ключових причин успішного впровадження реформи на сьогоднішній день є стійкі політичні зобов'язання та якісні міжвідомчі відносини між Кабінетом Міністрів, Міністерством охорони здоров'я, Національною службою здоров'я України та Міністерством фінансів. У перспективі вкрай важливо, щоб ці відносини продовжували зміцнюватися і підтримуватися.

Висновок

#5

Агенти змін

Зараз Національна служба здоров'я України є найважливішим провідником змін у системі охорони здоров'я. Для того, щоб вона відіграла ключову роль в подальшій трансформації системи охорони здоров'я України, потрібні постійний інституційний розвиток і нарощення потенціалу.

Висновок

#6

Фіскальний контекст і підвищення ефективності

Загальна макрофінансова ситуація в Україні залишається складною. Як результат, підвищення ефективності матиме ключове значення для демонстрації результатів реформи і створення можливостей для подальшої підтримки пріоритетних дій; зокрема, суттєвим буде підвищення ефективності за рахунок реструктуризації лікарень, що потребуватиме політичної підтримки і витривалості.

Висновок

#7

Стабільність бюджетних призначень на охорону здоров'я

Забезпечення загальної стабільності розподілу бюджету на охорону здоров'я матиме ключове значення для подальшого впровадження реформи системи охорони здоров'я і дозволить зберегти ресурси, отримані від підвищення ефективності, та перетворити їх на кращу якість охоплення та надання послуг.

Висновок

#8

Визначення пріоритетів

Фінансування в необхідному обсязі і визнання пріоритетною сфери громадського здоров'я (заохочення до здорового способу життя та попередження захворювань) і первинної медичної допомоги потребує захисту в межах бюджетного розподілу, щоб реформа стаціонарної допомоги не змістила фокус від важливості фінансування послуг на первинній ланці.

Висновок

#9

Узгодження національної та місцевої політик в галузі охорони здоров'я

Місцеві органи влади повинні відігравати важливу роль як власники установ і органи фінансування, проте необхідний подальший політичний діалог щодо того, яким чином узгодити децентралізовані функції з пріоритетами національної політики в галузі охорони здоров'я.

Висновок

#10

Основна увага на наданні послуг

Стратегічні закупівлі і нові фінансові стимули добре продумані і якісно розроблені, реалізація йде успішно; проте для досягнення змін в клінічній практиці на місцях потрібен ширший спектр інструментів, таких як інституціоналізовані механізми підвищення якості.

Висновок

#11

Взаємна згода зацікавлених сторін

Для забезпечення сталості реформи важливо забезпечити розподіл відповідальності за її проведення між основними зацікавленими сторонами, включаючи місцеві органи влади, надавачів послуг та населення.

**Всесвітня організація охорони здоров'я
Європейське регіональне бюро**

UN City, Marmorvej 51, DK-2100 Copenhagen Ø, Denmark
Тел: +45 45 33 70 00 Факс: +45 45 33 70 01
Ел. адреса: eurocontact@who.int
Веб-сайт: www.euro.who.int

